

Criteris generals d'avaluació

- Coneixement global de la matèria i capacitat de síntesi.
 - Capacitat analítica i no merament descriptiva. Així, per exemple, en les preguntes de qüestions polítiques es valorarà de forma especialment positiva la capacitat d'indicar els trets fonamentals de cada programa polític, constitució, etc. (divisió de poders, programa econòmic...).
 - Els comentaris de text poden ser resolts de diverses maneres, totes igualment vàlides; l'alumne pot optar per respondre a les preguntes plantejades conjuntament o per separat, però també aplicar alguna de les metodologies habituals per a comentaris (per exemple: enquadrament, anàlisi, comentari-conclusió, etc.). És convenient, en tot cas, combinar la resposta explícita o implícita a les qüestions plantejades amb alguna mena de referència (preferentment citacions i explicacions) al document; de manera simplement orientativa, el treball amb el document (resum, citacions, al·lusions, anàlisi, etc.) representarà entorn de la meitat dels punts d'aquesta part de la prova. Es valorarà de manera molt positiva la capacitat d'abordar amb sentit rigorós i crític el material objecte d'anàlisi.
 - Cal analitzar les causes i conseqüències de les qüestions tractades.
 - Capacitat de contextualització: indicació de la cronologia i l'espai, personatges més transcendents i altres aspectes que tinguin relació amb la pregunta o el text.
 - Ús de vocabulari específic, correcte i rigorós, com també definició clara dels conceptes.
 - Claredat expositiva i absència de contradiccions.
 - Capacitat de concreció.
 - Al marge de les preguntes específiques relatives a les Balears, es valorarà al llarg de tota la prova de forma especialment positiva la incorporació de referències a la història de les Illes, com també la capacitat de relacionar el tema o fenomen tractat amb la situació europea. En el cas de les qüestions de resposta breu on es demana de manera explícita una referència a les Balears, aquesta tindrà una ponderació de 0,5 punts.
 - La presentació i ortografia es tindran en consideració. En els casos més greus podran suposar una penalització de fins al 10 per cent de la nota final.
 - De manera orientativa, l'espai assignat a cada part de l'examen és el següent: per al tema: una cara i mitja de full. Per al comentari: una cara i mitja de full. Per a les qüestions de resposta breu: una cara de full (mitja cara per a cada qüestió).
- En el cas de les **qüestions breus (tercera part)** cal tenir molt en compte que es demana als avaluats que proporcionin **una simple definició breu dels aspectes plantejats** i que l'espai de referència és de **mig full**. En conseqüència, es recomana particular flexibilitat, perquè hi pot haver fórmules diverses per condensar satisfactòriament la informació a l'espai proposat.

Criteris específics per a aquest model d'examen:

OPCIÓ A

PRIMERA PART (3,5 punts). Desenvolupa **un** (i només **un**) dels temes següents:

1r El sexenni democràtic (1868-1874). Concepte, característiques i etapes: la Revolució de 1868 i el Govern provisional (1868-70), la monarquia d'Amadeu de Savoia (1871-73) i la Primera República (1873-74).

Per assolir la màxima puntuació en aquesta pregunta cal:

- Definir breument el sexenni democràtic o revolucionari com a període històric comprès entre 1868 i 1874 en què es va intentar dur a terme un aprofundiment, en sentit democràtic, de la revolució liberal espanyola, al·ludint a les dificultats que n'impediren la consolidació.
- Esmentar les causes de la Revolució de 1868, explicar el seu triomf i al·ludir a l'actuació del Govern provisional entre 1868 i 1870 (en particular, Constitució de 1869 i reformes econòmiques).
- Definir la monarquia d'Amadeu de Savoia i explicar les raons del seu fracàs (inestabilitat per la manca de suport i múltiples oposicions).
- Caracteritzar breument la Primera República i assenyalar les causes del seu fracàs, posant l'accent en les diferències internes del republicanisme sobre l'estructura de l'Estat i les múltiples oposicions.

Es recomana tenir en compte el singular esforç de síntesi que implica aquest tema, per la qual cosa es pot obtenir igualment la màxima puntuació si l'alumne ha estat capaç de caracteritzar encertadament el conjunt del període, esmentar-ne les grans etapes i desenvolupar-ne dues de manera particularment eficaç.

Per assolir la meitat de la puntuació màxima cal resoldre positivament la meitat dels ítems anteriors.

2n La Dictadura de Primo de Rivera (1923-30): concepte, característiques i etapes: el Directori militar (1923-25), el Directori civil (1925-30) i el final de la Dictadura (1930-31).

Per assolir la màxima puntuació en aquesta pregunta cal:

- Definir correctament el règim de Primo de Rivera assenyalant les causes que conduïren al cop d'estat.
- Caracteritzar breument l'etapa del Directori militar fent referència a algunes de les seves principals actuacions en matèries com: ordre públic, reformes administratives, repressió contra el moviment obrer i el catalanisme, política respecte al Marroc, etc.
- Caracteritzar breument l'etapa del Directori civil (1925-30) fent referència als intents d'institucionalització del règim.
- Al·ludir al procés polític que conduí al final de la monarquia d'Alfons XIII i la proclamació de la Segona República.

Per assolir la meitat de la puntuació màxima cal resoldre positivament la meitat dels ítems anteriors.

SEGONA PART (3,5 punts). Fes **un** (i només **un**) dels comentaris següents:

Comentari 1: comenta el text següent, fent referència a aquestes qüestions:

1r Quina era la situació de l'agricultura espanyola en els inicis de l'època contemporània? En què consistia, en concret, el problema de les terres amortitzades o en mans mortes?

2n Quines foren les dues mesures desamortitzadores adoptades durant el regnat d'Isabel II (1833-1868)? Explica, en concret, la desamortització a què fa referència aquest text i situa-la en el seu context històric. Indica quins objectius tenia la mesura, en què consistí i quin fou el seu balanç.

Per assolir la màxima puntuació en aquesta pregunta cal:

- Caracteritzar breument els problemes de l'agricultura espanyola en iniciar-se l'època contemporània, amb particular atenció a la qüestió de la propietat de la terra.
- Definir correctament el concepte de terres amortitzades o en mans mortes.
- Al·ludir a les desamortitzacions de Mendizábal i Madoz.
- Assenyalar que el text fa referència a la desamortització de Mendizábal, tot apuntant que afectà les terres dels ordes religiosos, que tenia com a principals objectius l'obtenció de recursos per a la hisenda pública i la creació d'una burgesia agrària i referir-se a les consecucions i limitacions d'aquesta mesura.

Per assolir la meitat de la puntuació màxima cal resoldre positivament la meitat dels ítems anteriors.

Comentari 2: comenta el text següent, fent referència a aquestes qüestions: 1r Dins quin context històric es va elaborar la Constitució espanyola de 1978 i quines foren les seves característiques essencials? 2n Explica, de manera més específica, el model territorial establert a Espanya arran de l'aprovació d'aquesta constitució. Al·ludeix, en particular, al cas de les Illes Balears.

Per assolir la màxima puntuació en aquesta pregunta cal:

- Ubicar l'elaboració de la Constitució de 1978 dins el procés polític posterior a la mort de Franco, al·ludint a les eleccions de juny de 1977 i a la política de consens entre les principals forces parlamentàries.
- Assenyalar algunes de les característiques principals del text constitucional, com ara «l'Estat social i democràtic de dret», monarquia parlamentària, reconeixement de drets i llibertats, separació de poders, etc.
- Explicar, de manera més específica, la regulació de la qüestió territorial mitjançant l'«Estat de les autonomies» diferenciant entre les dues grans vies d'accés a l'autonomia.
- En particular, al·ludir al cas de les Illes Balears, assenyalant que varen assolir l'autonomia el 1983 per la via de l'article 143 i esmentant algun tret bàsic de l'Estatut (denominació i institucions de la Comunitat Autònoma, reconeixement del català com a llengua pròpia, organització en consells insulars...).

Per assolir la meitat de la puntuació màxima cal resoldre positivament la meitat dels ítems anteriors.

TERCERA PART (3 punts). Respon DUES (i només DUES) de les quatre qüestions següents:

1a Quines grans zones culturals hi havia a la península Ibèrica en produir-se la conquesta romana i com era la seva organització política i econòmica? Esmenta algun aspecte relacionat amb les Balears anteriors a la conquesta romana o amb la manera com es va produir aquesta conquesta.

Per assolir la màxima puntuació en aquesta pregunta cal:

- Caracteritzar les zones culturals cèltica i ibèrica des dels punts de vista polític i econòmic.
- Esmentar algun aspecte relacionat amb les Balears (en conjunt, o relatiu a una illa en concret) anteriors a la conquesta romana o a la manera com es va produir aquesta conquesta.

Per assolir la meitat de la puntuació màxima cal resoldre positivament la meitat dels ítems anteriors.

2n Explica breument els principals canvis econòmics i socials que es produïren a Espanya al segle XVIII. Esmenta'n algun aspecte relacionat amb les illes Balears.

Per assolir la màxima puntuació en aquesta pregunta cal:

- Caracteritzar els principals canvis econòmics del segle XVIII (reformes agràries, liberalització del comerç colonial, manufactures).
- Assenyalar alguns canvis socials dins el sistema estamental (creixement de la burgesia, limitació d'alguns privilegis).
- Assenyalar algun aspecte relacionat amb les Balears, tant en conjunt com en alguna illa en particular.

Per assolir la meitat de la puntuació màxima cal resoldre positivament la meitat dels ítems anteriors.

3r Explica breument les característiques dels corrents migratoris a l'Espanya del segle XIX i primer terç del XX. Esmenta'n algun aspecte relatiu a les illes Balears.

Per assolir la màxima puntuació en aquesta pregunta cal:

- Assenyalar la feblesa de l'èxode rural espanyol en el segle XIX i la seva accentuació en el primer terç del segle XX.
- Caracteritzar l'emigració espanyola a ultramar en aquest període.
- Assenyalar algun aspecte relacionat amb les Balears, tant en conjunt com en alguna illa en particular.

Per assolir la meitat de la puntuació màxima cal resoldre positivament la meitat dels ítems anteriors.

4a Quines foren les principals característiques de l'evolució política espanyola entre 1982 i 2016? Esmenta els noms dels presidents del Govern espanyol que hi va haver en aquest període i indica entre parèntesis a quin partit pertanyia cada un d'ells i durant quins anys ocupà el càrrec.

Per assolir la màxima puntuació en aquesta pregunta cal:

- Identificar algunes de les principals característiques de l'evolució política espanyola entre 1982 i 2016; per exemple: bipartidisme, construcció de l'Estat de les autonomies, reformes polítiques, allunyament del perill colpista, modernització econòmica, integració dins les institucions europees, etc.

- Esmentar els noms dels presidents del Govern espanyol que hi va haver en aquest període i indicar entre parèntesis a quin partit pertanyia cada un d'ells i durant quins anys ocupà el càrrec.

Per assolir la meitat de la puntuació màxima cal resoldre positivament la meitat dels ítems anteriors.

OPCIÓ B

PRIMERA PART (3,5 punts). Desenvolupa **un** (i només **un**) dels temes següents:

1r. El regnat de Ferran VII (1814-33): concepte i etapes: restauració de l'absolutisme (1814-1820), Trienni Liberal (1820-1823) i Dècada Ominosa o Dècada Absolutista (1823-1833).

Per assolir la màxima puntuació en aquesta pregunta cal:

- Definir el regnat de Ferran VII com un període històric comprès entre 1814 i 1833, indicant-ne el caràcter de reacció absolutista després de l'experiència liberal durant la guerra del Francès.
- Assenyalar alguns trets destacats del període de restauració absolutista 1814-1820, com ara la repressió contra els liberals i els afrancesats, el restabliment de l'Antic Règim i els problemes polítics i econòmics.
- Assenyalar les principals actuacions dels governs del Trienni Liberal i els problemes als quals varen haver de fer front, destacant l'oposició exercida pel rei mateix, la noblesa i l'Església catòlica i la reinstauració de l'absolutisme amb la invasió dels Cent Mil Fills de Sant Lluís.
- Assenyalar els trets essencials de la Dècada Ominosa, destacant la restauració de l'absolutisme, la repressió exercida contra els liberals, les mesures reformistes i la qüestió successòria.

Per assolir la meitat de la puntuació màxima cal resoldre positivament la meitat dels ítems anteriors.

2n El règim franquista: concepte i característiques. Suports i actituds socials. Les «famílies» del règim.

Per assolir la màxima puntuació en aquesta pregunta cal:

- Definir breument el franquisme com a règim polític dictatorial establert entre 1939 i 1975 arran del resultat de la Guerra Civil, destacant qüestions com les causes de la seva durada, el caràcter repressiu o la seva adaptació a les diferents conjuntures.
- Identificar algunes de les principals característiques de la dictadura franquista, com ara la concentració de poder en mans de Franco, el totalitarisme d'arrel feixista (partit únic, rebuig a les llibertats democràtiques, etc.) i el centralisme.

- Assenyalar el suport al franquisme per part de l'Església catòlica, de l'exèrcit i de les classes benestants.
- Referir-se a l'existència de tendències diferents («famílies») dins el règim i identificar-ne alguna.

Encara que no es demanen ni cal desenvolupar les diverses etapes del franquisme, es pot valorar igualment de manera positiva la pregunta si l'alumne ha fet una explicació cronològica del període apuntant d'una manera o d'una altra la major part d'aquestes qüestions.

Per assolir la meitat de la puntuació màxima cal resoldre positivament la meitat dels ítems anteriors.

SEGONA PART (3,5 punts). Fes **un** (i només **un**) dels comentaris següents:

1r Comentari 1: comenta el text següent, fent referència a aquestes qüestions:

- Explica breument el concepte de Segona República.
- Quines foren les principals característiques de la Constitució espanyola de 1931?
- Quines novetats establí aquesta constitució respecte a les relacions de gènere?
- Quins arguments s'utilitzaren entorn de la qüestió del sufragi femení? Quina era la posició, en concret, de Clara Campoamor?

Per assolir la màxima puntuació en aquesta pregunta cal:

- Definir correctament la Segona República.
- Identificar les característiques essencials de la Constitució de 1931; en particular el seu caràcter democràtic i progressista, l'àmplia relació de drets i llibertats, el sufragi universal complet, la descentralització i la separació Església-Estat.
- Destacar, en particular, la concessió del dret al sufragi a les dones, així com altres disposicions constitucionals en matèria de gènere tals com el dret al divorci o la no-discriminació per raons de sexe.
- Explicar, fent ús del text, les principals posicions enfrontades entorn del sufragi femení durant el debat constitucional de 1931.
- Identificar, en concret, la posició de Clara Campoamor com a favorable a la concessió del sufragi.
- Es valorarà molt positivament la introducció d'altres qüestions que puguin enriquir el comentari, com ara al·lusions a la condició femenina a l'Espanya del segle XX o les conseqüències de la decisió adoptada per les Corts entorn d'aquesta qüestió.

Per assolir la meitat de la puntuació màxima cal resoldre positivament la meitat dels ítems anteriors.

Comentari 2: comenta el text següent, fent referència a aquestes qüestions: 1r Defineix breument la Guerra Civil espanyola i explica com i per què es va iniciar. 2n Assenyala les característiques que presentava la primera fase de la guerra (fase miliciana o «guerra de les columnes»). 3r Com va afectar la Guerra Civil les Illes Balears? Interpreta la informació aportada pel text objecte de comentari.

Per assolir la màxima puntuació en aquesta pregunta cal:

- Definir la Guerra Civil, per exemple, com a conflicte bèl·lic desenvolupat entre 1936 i 1939, identificant els bàndols enfrontats i esmentant que la victòria del bàndol *nacional* donà pas a l'establiment de la dictadura franquista.
- Destacar que l'inici de la contesa es produí a causa d'un cop d'estat.
- Caracteritzar breument la primera fase de la guerra i assenyalar que fou netament favorable al bàndol *nacional*, entre altres motius, per la major eficiència de la seva organització militar.
- Incorporar referències a la Guerra Civil a les Balears; en particular la distribució de l'arxipèlag entre els dos bàndols contendents i el desembarcament del capità Alberto Bayo a Mallorca i les Pitiüses. També es pot donar per vàlid si fan al·lusió a altres esdeveniments com l'ocupació de Menorca el febrer de 1939, la repressió, els bombardejos, etc.
- Assenyalar que el text al·ludeix al desembarcament republicà a Mallorca i les Pitiüses i que es tracta d'un relat de part; en aquest cas, procedent del bàndol republicà i, en concret, de la persona que va dirigir l'operació.

Per assolir la meitat de la puntuació màxima cal resoldre positivament la meitat dels ítems anteriors.

TERCERA PART (3 punts). Respon DUES (i només DUES) de les quatre qüestions següents:

1r Defineix breument al-Àndalus, esmenta les etapes de la seva evolució política i assenyala alguns exemples dels canvis econòmics, socials i culturals introduïts pels musulmans a la península Ibèrica i a les illes Balears.

Per assolir la màxima puntuació en aquesta pregunta cal:

- Definir al-Àndalus com el nom que els musulmans donaren a la península Ibèrica i/o l'etapa en què aquesta civilització fou present al territori peninsular i les illes Balears (segles VIII-XV).
- Esmentar les grans etapes de la seva evolució política.
- Posar alguns exemples del seu impacte econòmic, social i cultural a la Península i a les illes Balears.

Per assolir la meitat de la puntuació màxima cal resoldre positivament la meitat dels ítems anteriors.

2n Quines foren les causes i conseqüències principals del «descobriment d'Amèrica»?

Per assolir la màxima puntuació en aquesta pregunta cal:

- Assenyalar algunes de les principals causes de l'arribada dels castellans a Amèrica: en particular el perfeccionament de les tècniques de navegació i la introducció de nous instruments, la millora prèvia de rutes per l'Atlàntic, l'aspiració a obrir una nova ruta cap a les terres asiàtiques, etc.
- Assenyalar algunes de les principals conseqüències de la conquesta i colonització d'Amèrica, en particular els efectes econòmics per a la corona castellana, i els impactes demogràfics, socials i culturals sobre els pobles indígenes.

Per assolir la meitat de la puntuació màxima cal resoldre positivament la meitat dels ítems anteriors.

3r Quines característiques presentava el ferrocarril a l'Espanya del segle XIX?

Per assolir la màxima puntuació en aquesta pregunta cal:

- Assenyalar la importància que per a l'economia espanyola tenia la construcció del ferrocarril.
- Caracteritzar el model de construcció ferroviària representat per la llei de 1855, al·ludint a qüestions com el finançament, l'estructura radial, l'amplada de via, etc.

Per assolir la meitat de la puntuació màxima cal resoldre positivament la meitat dels ítems anteriors.

4t Elabora un esquema amb les grans etapes dins l'evolució econòmica d'Espanya durant la dictadura franquista, tot esmentant algun aspecte relatiu a les Illes Balears.

Per assolir la màxima puntuació en aquesta pregunta cal:

- Elaborar correctament un esquema amb les grans etapes dins l'evolució econòmica d'Espanya durant la dictadura franquista. Es valorarà, en particular, la distinció adequada entre l'etapa autàrquica i l'època del «desenvolupisme», amb una caracterització adient d'aquestes fases i la incorporació de referències a esdeveniments clau com, per exemple, la reorientació econòmica de 1951, el Pla d'estabilització de 1959 o l'impacte de la crisi del petroli de 1973.
- Esmentar algun aspecte relacionat amb les Balears en conjunt o alguna de les illes en concret.

Per assolir la meitat de la puntuació màxima cal resoldre positivament la meitat dels ítems anteriors.